

Paradigmata sloves

Silná (pravidelná) slovesa

(Z důvodů názorného předvedení slovesné flexe uvádíme v následujícím textu úplná paradigmata silných a laryngálních sloves bez ohledu na to, zda jsou nebo nejsou uváděné tvary v aramejštině b.T. doloženy. V paradigmatech slabých sloves pak jsou uváděny již pouze doložené tvary.)

Konjugace פִּעַל *pe'al*

Perfektum, -a- kmen

vzor: סָבַר *myslet, domnívat se*

Aramejský kmen סָבַר *s-v-r* odpovídá významem hebrejskému kořeni חָשַׁב *ch-š-v*. V hebrejštině kořen *s-v-r* existuje také, ve významu חָשַׁב *chašav*, חִבֵּן *hevin*, používá se však hlavně v konjugaci הִפְעִיל *hif'il* (הִסְבִּיר *hisbir* — vyložil) a הִטְפִּיעַל *hitpa'el* (הִסְתַּבֵּר *histaber* — jevílo se logickým). Také se v hebrejštině tento kořen používá v participiu פָּסַל *pas* (סָבַרְנִי *savurani*, *sevrani* — myslím, domnívám se; též סָבַרְנִי *kesavur a savur*). Protože toto sloveso má v perfektu kmenový vokál *patach*, představuje tzv. -a- kmen.

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	myslel jsem	סָבַרְתִּי	סָבַרְתִּי *סָבַרְתִּי
2. os. m. f.	atd.	סָבַרְתָּ סָבַרְתְּ	סָבַרְתָּ *סָבַרְתָּ (Ketub. 93a aj.)
3. os. m.		סָבַר	סָבַר *
3. os. f.		סָבַרְהָ	סָבַרְהָ *סָבַרְהָ *סָבַרְהָ
plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	mysleli jsme	סָבַרְנוּ	סָבַרְנָא סָבַרְנוּ סָבַרְנוּ
2. os. m. f.	atd.	סָבַרְתֶּם סָבַרְתֶּן	סָבַרְתֶּם סָבַרְתֶּן
3. os. m.		סָבְרוּ	סָבְרוּ *סָבְרוּ (Ta'a. 21b)
3. os. f.			סָבְרוּהָ סָבְרוּהָ

Podobně je flektováno i sloveso כָּתַב, které má stejný význam jako totožný kmen v hebrejštině, tedy *psát*.

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	psal jsem	כָּתַבְתִּי	כָּתַבְתִּי כָּתַבְתִּי
2. os. m. f.	atd.	כָּתַבְתָּ כָּתַבְתְּ	כָּתַבְתָּ
3. os. m.		כָּתַב	כָּתַב
3. os. f.		כָּתַבָה	כָּתַבָה כָּתַבָה כָּתַבָה
plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	psali jsme	כָּתַבְנוּ	כָּתַבְנָא כָּתַבְנוּ כָּתַבְנוּ
2. os. m. f.	atd.	כָּתַבְתֶּם כָּתַבְתֶּן	כָּתַבְתֶּם כָּתַבְתֶּן
3. os. m.		כָּתְבוּ	כָּתְבוּ כָּתְבוּ
3. os. f.		כָּתְבוּ	כָּתְבוּ כָּתְבוּ

(Šrov. Marcus, str. 24/4. 12 /kal, 3. os. pl. m.; str. 30/5. 10/3. os. f. sg. pf.; 37–38/7. 1, paradigma.)

Perfektum, -i- kmen (původní -i- se většinou změnilo v -e-)

vzor: שָׁפַל *spadnout, jít dolů, sestoupit*

V hebrejštině odpovídá významem aramejskému kořeni שָׁפַל *š-f-l* kořeni יָרַד *j-r-d*. Kořen *š-f-l* existuje ale i v hebrejštině ve formě intransitivního slovesa שָׁפַל *šafel* (být nízký, být snižen, být ponižen, uražen, pokořen). Existuje v konjugacích *nif'al*, *hif'il* a *hitpa'el*.

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	sestoupil jsem	שָׁפַלְתִּי (יָרַדְתִּי)	שָׁפַלְתִּי שָׁפַלְתִּי
2. os. m. f.	atd.	יָרַדְתָּ יָרַדְתְּ (שָׁפַלְתָּ שָׁפַלְתְּ)	שָׁפַלְתָּ
3. os. m.		יָרַד (שָׁפַל)	שָׁפַל
3. os. f.		יָרַדָה (שָׁפַלָה)	שָׁפַלָה

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	sestoupili jsme	(שפלונו) ירדנו	שפלונו שפלונו
2. os. m.	atd.	(שפלתם) ירדתם	שפלתו שפלתו שפלתו שפלתו
3. os. m.		(שפלו) ירדו	שפילו שפול
3. os. f.		(שפלו) ירדו	שפלו שפלו

Perfektum, smíšený kmen -u- a -i-

vzor: שָׁתַק *být tichý, být tiše, mlčet*

Tento kořen je identický s existujícím kořenem v hebrejštině i významem. Některé tvary flexe, jak vyplývá z uvedené tabulky, jsou rozšířeny o prefix *alef*.

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	mlčel/a/ jsem	שָׁתַקְתִּי	שָׁתַקְתִּי
3. os. m.	atd.	שָׁתַק	שָׁתַק אִשְׁתִּיק * שָׁתַק אִשְׁתִּיק *
3. os. f.		שָׁתַקָּה	אִשְׁתִּיקָה

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
3. os. m.	mlčeli jsme	שָׁתַקוּ	שָׁתַקוּ אִשְׁתִּיקוּ *

Imperfektum, -u- kmen (původní -u- se většinou změnilo v -o-)

vzor: כָּתַב *psát*

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	budu psát	אֶכְתֹּב	אֶכְתֹּב *
2. os. m.	atd.	תִּכְתֹּב	תִּכְתֹּב תִּכְתֹּב
2. os. f.		תִּכְתְּבִי	תִּכְתְּבִי תִּכְתְּבִין
3. os. m.		יִכְתֹּב	לִכְתֹּב לִכְתֹּב נִכְתֹּב * נִכְתֹּב
3. os. f.		תִּכְתֹּב	תִּכְתֹּב תִּכְתֹּב

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	budeme psát	נִכְתֹּב	נִכְתֹּב נִכְתֹּב לִכְתֹּב
2. os. m. f.	atd.	תִּכְתְּבוּ	תִּכְתְּבוּ תִּכְתְּבוּ תִּכְתְּבוּ
3. os. m.		יִכְתְּבוּ	לִכְתְּבוּ לִכְתְּבוּ לִכְתְּבוּ * לִכְתְּבוּ לִכְתְּבוּ * נִכְתְּבוּ נִכְתְּבוּ נִכְתְּבוּ * נִכְתְּבוּ

Vokalizace s *cholamem* je charakteristická pro přechodná slovesa.

Imperfektum, -a- kmen

vzor: שָׂרַח *namáhat se*

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	budu se namáhat	אֶשָּׂרַח	אֶשָּׂרַח *
2. os. m.	atd.	תִּשָּׂרַח	תִּשָּׂרַח
2. os. f.		תִּשָּׂרַחִי	תִּשָּׂרַחִי
3. os. m.		יִשָּׂרַח	לִשָּׂרַח * לִשָּׂרַח *
3. os. f.		תִּשָּׂרַח	תִּשָּׂרַח

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	budeme se namáhat	נִשָּׂרַח	נִשָּׂרַח
2. os. m. f.	atd.	תִּשָּׂרוּ	תִּשָּׂרוּ *
3. os. m.		יִשָּׂרוּ	לִשָּׂרוּ * לִשָּׂרוּ *
3. os. f.		תִּשָּׂרוּ	תִּשָּׂרוּ

Vokalizace s *patachem*, případně s *cere* je charakteristická pro nepřechodná slovesa.

a) Participium aktivní

vzor: כתב

	česky	hebrejsky	aramejsky
sg. m.	píšící	כּוֹתֵב	כְּתִיב
sg. f.	píšící	כּוֹתֵבָה	כְּתִיבָא
pl. m.	píšící	כּוֹתְבִים	כְּתִיבִין
pl. f.	píšící	כּוֹתְבוֹת	כְּתִיבָן

vzor: סבר

	česky	hebrejsky	aramejsky
sg. m.	domnívající se	סוֹבֵר	*סָבַר
sg. f.	domnívající se	סוֹבְרָה	סָבַרָא
pl. m.	domnívající se	סוֹבְרִים	*סָבַרִין
pl. f.	domnívající se	סוֹבְרוֹת	סָבַרָאן

Slovesa typu סבר se liší od sloves typu כתב vokalizací participia sg. m. Zatímco u כתב je druhý konsonant vokalizován *cere*, je u typu סבר na tomto místě vokál *patach*. Je to způsobeno tím, že posledním konsonantem je *reš*, které se řadí k laryngálám (hrdelnicím).

Participium aktivní s enklitickými zájmeny

(Vyjadřuje přítomný čas v 1. a 2. os. sg. a pl. Viz úvod ke slovesům, str. 115–116.)

vzor: כתב

	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. sg.	píši	אֲנִי כּוֹתֵב	כְּתִיבָנָא *כְּתִיבְנָא
2. os. sg.	píšeš	אַתָּה כּוֹתֵב	*כְּתִיבְתָּ
1. os. pl.	píšeme	אֲנַחְנוּ כּוֹתְבִים	*כְּתִיבִינָן
2. os. pl.	píšete	אַתֶּם כּוֹתְבִים	כְּתִיבִיחוּן *כְּתִיבִיחוּן

Slovesa s laryngálou a *reš* na třetím místě kořene mají vokalizovaný druhý konsonant kořene místo *cere* vokálem *patach*, např. מְסַרְיָא (Ta'a. 22a, Sanh. 94b).

(Srov.: Marcus, str. 19–20, str. 23/4. 8/, str. 38/7. 2/.)

b) Participium pasivní

vzor: כתב

	aramejsky	hebrejsky	česky
sg. m.	כְּתִיב *כְּתִיב	כְּחוּב	napsaný
sg. f. n.	כְּתִיבָא/ה *	כְּחוּבָה	napsáno napsaná
pl. m.	כְּתִיבִין */כְּתִיבִין	כְּחוּבִים	napsaní
pl. f. n.	כְּתִיבָן *	כְּחוּבוֹת	napsané

Participium pasivní s enklitickými zájmeny

vzor: עסק

	aramejsky	hebrejsky	česky
1. os. sg.	עָסִיקָנָא *עָסִיקָנָא	אֲנִי עָסִיק	jsem zaměstnán
2. os. sg.	עָסִיקְתָּ	אַתָּה עָסִיק	jsi zaměstnán
1. os. pl.	עָסִיקִינָן *	אֲנַחְנוּ עָסִיקִים	jsme zaměstnáni
2. os. pl.	עָסִיקִיחוּן *	אַתֶּם עָסִיקִים	jste zaměstnáni

V hebrejštině existuje tvar עָסִיקָנָא *asukani*, který odpovídá svým tvořením výše uvedeným tvarům. (Srov. Marcus, str. 18 a str. 27–28.)

Výjimečně zde uvádíme tvary participia pasivního se sufigovanými zájmeny od laryngálního slovesa vzhledem k tomu, že většina jeho tvarů je doložena. Silné nelaryngální sloveso je vokalizováno pod prvním konsonantem hlasným *ševa*, např. סְבִירָנָא, hebr. אֲנִי מְבִין, česky *chápu, rozumím*.

Imperativ

	česky	hebrejsky	aramejsky
2. os. sg. m.	mysli, piš	חֲשׁוֹב כְּתוֹב (סְבוֹר)	סְבוֹר כְּתוֹב
2. os. sg. f.	mysli, piš	חֲשׁוֹבִי כְּתֹבִי (סְבֹרִי)	סְבוֹרִי כְּתֹבִי
2. os. pl. m.	myslete, pište	חֲשׁוּבוּ כְּתוּבוּ (סְבוֹרוּ)	סְבוֹרוּ כְּתוּבוּ
2. os. pl. f.	myslete, pište	חֲשׁוּבְנָה כְּתוּבְנָה (סְבוֹרְנָה)	סְבוֹרְיָן כְּתוּבְיָן

Infinitiv

	česky	hebrejsky	aramejsky
konstruktivní	domnívat se, myslet psát	לְחַשׁוֹב לְכָתוֹב (לְסְבוֹר)	לְמַסְבֵּר לְמַכְתֵּב
absolutivní		חֲשׁוֹב כְּתוֹב (סְבוֹר)	מַסְבֵּר מַכְתֵּב

Konjugace אִתְּפַעִיל itpe'il/itpe'el

Perfektum

v z o r: קָטַל *být zabit*

Příklad flexe s neredukovaným prefixem אִתְּ-

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	byl/a/ jsem zabit/a/	נִקְטַלְתִּי (נִהְרַגְתִּי)	אִתְּקַשְׁלִי אִתְּקַשְׁלִית
2. os. m.	atd.	נִקְטַלְתָּ (נִהְרַגְתָּ)	אִתְּקַשְׁלְתָּ
3. os. m.		נִקְטַל (נִהְרַג)	אִתְּקַשְׁלִי
3. os. f.		נִקְטַלָּה (נִהְרַגָּה)	אִתְּקַשְׁלִיא

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	byli/y/ jsme zabiti/y/	נִקְטַלְנוּ (נִהְרַגְנוּ)	אִתְּקַשְׁלִינָן
2. os. m.	atd.	נִקְטַלְתֶּם (נִהְרַגְתֶּם)	אִתְּקַשְׁלִיתוּ
3. os. m.		נִקְטְלוּ (נִהְרְגוּ)	אִתְּקַשְׁלוּ
3. os. f.		נִקְטְלוּ (נִהְרְגוּ)	אִתְּקַשְׁלִין

Stejný kořen existuje i v hebrejštině, významem aramejský kořen odpovídá spíše hebrejskému kořeni אִתְּ- *h-r-g*, v konjugaci *itpe'il* hebrejskému *nifalu* נִהְרַג *neherag*, אִתְּ- *le-heharg*.

v z o r: פִּלְג *lišit se, odlišovat se, být rozdělen, debatovat, diskutovat, lišit se v názoru na halachické rozhodnutí, nesouhlasit*

Odpovídá hebrejskému נִחַלַק, להִחַלֵּק, נִחַלְקָה, נִחַלְקִי.

Příklad smíšené flexe s neredukovaným prefixem אִתְּ- a redukováným prefixem אִתְּ-

singulár	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	nesouhlasil jsem	נִחַלְקְתִּי נִחַלְקִי	אִתְּפְּלִינִי אִתְּפְּלִינִי
2. os. m. f.	atd.	נִחַלְקְתָּ נִחַלְקִי	אִתְּפְּלִינְתָּ
3. os. m.		נִחַלְקָה נִחַלְקִי	אִתְּפְּלִינְתָּ*
3. os. f.		נִחַלְקָה נִחַלְקִי	אִתְּפְּלִינְתָּ

plurál	česky	hebrejsky	aramejsky
1. os. spol.	nesouhlasili jsme	נִחַלְקְנוּ נִחַלְקִינוּ	אִתְּפְּלִינָן
2. os. m.	atd.	נִחַלְקְתֶּם נִחַלְקִתֶּם	אִתְּפְּלִינְתֶּם
3. os. m.		נִחַלְקוּ נִחַלְקוּ	אִתְּפְּלִינּוּ*
3. os. f.		נִחַלְקוּ נִחַלְקוּ	אִתְּפְּלִינּוּ